

Data przesłania tekstu: 2 IX 2016 r.

Data przyjęcia tekstu do druku: 28 X 2016 r.

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/AKZ.2016.015>

ELŻBIETA CZAJKA

(Archiwum Państwowe w Łodzi)

elzbieta.czajka@lodz.ap.gov.pl

III SPOTKANIE FORUM EDUKATORÓW ARCHIWALNYCH

Warszawa, 23 VI 2016 r.

Dnia 23 VI 2016 r. w siedzibie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych odbyło się III Spotkanie Forum Edukatorów Archiwalnych, które towarzyszyło Ogólnopolskiej Konferencji Archiwistów i Historyków „*Educare necesse est... Ale jak i dlaczego?*” (21–22 VI 2016 r.), zorganizowanej przez Archiwum Państwowe w Warszawie, Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych, Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego, Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej oraz Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie. Forum przyświecało tym razem hasło „Film w edukacji archiwalnej, edukacja archiwalna w filmie”.

Jak podkreślili pomysłodawcy Forum, którzy otworzyli obrady: Agnieszka Rosa z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i Hubert Mazur z Archiwum Państwowego w Kielcach, temat ten został zainspirowany przez uczestników grudniowego spotkania w Toruniu w 2015 r., podczas V „Toruńskich konfrontacji archiwalnych”. Zebranych powitał również przedstawiciel administracji archiwalnej, Grzegorz Mędykowski, naczelnik Wydziału Popularyzacji i Wydawnictw, który podkreślił, że NDAP aktywnie wspiera działania archiwistów zajmujących się edukacją, czego przykładem jest dofinansowanie kilku projektów, w ramach których powstały filmy edukacyjne.

Do moderowania obrad Forum zaproszeni zostali: mgr Elżbieta Czajka (AP w Łodzi) i Marek Krzykała (AP w Lublinie).

Na początek Agnieszka Rosa oraz Hubert Mazur przedstawili edukacyjne inicjatywy filmowe w polskich archiwach, analizując, które archiwa i w jaki sposób tworzą i prezentują filmy, zwłaszcza w Internecie. Autorzy zauważyli, że obecnie ten środek przekazu nie jest zbyt często używany jako narzędzie w edukacji archiwalnej, jednakże z roku na rok ta sytuacja się zmienia. Najczęściej wykorzystuje się do tego filmy, które przechowywane są w zasobie archiwalnym, rzadziej tworzone są własne. Są one najczęściej informatorami o pracy archiwów, o ich organizacji czy historii. Referenci podkreślili, że w dzisiejszych czasach każdy może mieć natychmiastowy i prawie nieograniczony dostęp do treści i materiałów archiwalnych, a film można stworzyć chociażby za pomocą telefonu komórkowego. Wykorzystanie zachodzących zmian i rozwoju technologicznego można wykorzystać na potrzeby edukacyjne i samokształceniowe, tworząc np. filmy instruktażowe dla użytkowników, prezentujące zasób i możliwości korzystania z niego czy też omawiając i przybliżając podstawową terminologię archiwalną.

Kolejna prelegentka, Barbara Techmańska z Uniwersytet Wroclawskiego, w wystąpieniu *Film w edukacji historycznej i jego walory dydaktyczne*, podkreśliła, że wykorzystanie filmów w edukacji historycznej jest bardzo ważne, ponieważ powinniśmy do młodzieży przemawiać w jej języku, uzupełniać słowo przekazem multimedialnym. Zwróciła uwagę na istotną rolę nauczyciela w tym procesie, który powinien uzupełnić wiedzę uczniów, stworzyć tło, kontekst dla oglądanego filmu, czasem wyeliminować mity, zafałszowania czy błędy w narracji historycznej, zwrócić młodzieży uwagę, gdzie w filmie jest opowieść, a gdzie historia. Maciej Hubka i Tomasz Matuszak (AP w Piotrkowie Trybunalskim) opowiedzieli o realizacji filmu edukacyjnego *Bo ta, co nie zginęła... 1945 r.*, w którym przy użyciu materiałów archiwalnych przedstawiono kształtowanie się powojennych władz i konspiracji antykomunistycznej na przykładzie Tomaszowa Mazowieckiego i jego okolic. W wystąpieniu pt. „*Odpowiedni dać rzeczy obraz ...*”, czyli *archiwisci w roli twórców filmu* autorzy podzielili się niezwykle przydatnymi uwagami praktycznymi, które każdy może wykorzystać przy własnych inicjatywach. Podkreślali, jak ważna jest współpraca ze środowiskiem lokalnym, prasą, entuzjastami historii, podpowiadali, jak zdobywać dofinansowanie, jak prowadzić promocję takich inicjatyw.

W drugiej części spotkania Joanna Chojecka z AP w Koszalinie opowiedziała o projektach realizowanych w jej archiwum. W wystąpieniu *Z Archiwum K*

i Karty Historii, czyli z doświadczeń Archiwum Państwowego w Koszalinie w realizacji edukacyjnych projektów filmowych zaprezentowała inspirujące działania na rzecz rozwoju oferty edukacyjnej. Podobnie jak jej przedmówcy, podzieliła się doświadczeniami dotyczącymi realizacji serii wydawniczej Z Archiwum K oraz współpracy z lokalną telewizją kablową. Przedstawiła zebranych najnowszy cykl tworzony przez Archiwum pt. „Karty historii”, nawiązujący do poprzedniej serii, stworzony z okazji jubileuszu 750-lecia Koszalina. Grażyna Schlender (AP w Kaliszu) w wystąpieniu *Kaliskie Archiwum Filmowe, czyli o alternatywnych lekcjach historii w Archiwum Państwowym w Kaliszu* bardzo szczegółowo przedstawiła projekt współfinansowany przez NDAP, a realizowany przez Stowarzyszenie „Kalisz Literacki” i kaliskie archiwum państwowe, według autorskiego pomysłu literata Arkadiusza Pacholskiego. Kaliskie Archiwum Cyfrowe ma na celu zebranie wspomnień świadków ważnych dla miasta i kraju wydarzeń z lat 1939–1989, które są rejestrowane. Filmy z nagraniami rozmów trafiają do zasobu archiwalnego. Dotychczas (od 2013 r.) zrealizowano dwie edycje na temat życia w okupowanym Kaliszu i regionie kaliskim. W planach archiwum ma przygotowanie kolejnej edycji, poświęconej latom powojennym 1945–1989. Na zakończenie Violetta Urbaniak (AP w Warszawie) wyświetliła zebranych film *Warszawa 1935*, będący trójwymiarową rekonstrukcją centrum stolicy (Śródmieście Północne), powstałą dzięki planom, fotografiom i pocztówkom przechowywanym w stołecznym archiwum państwowym. Urbaniak przybliżyła zebranych nie tylko kulisy powstawania filmu, ale również możliwość wykorzystania tego projektu w edukacji.

Na zakończenie moderatorzy zaprosili zebranych do dyskusji. Jak zwykle uczestnicy chcieli podzielić się wieloma uwagami, spostrzeżeniami, pomysłami. Wśród głosów z sali dominowały pozytywne uwagi dotyczące działań archiwów w Piotrkowie i Koszalinie. Goście byli zainteresowani możliwością wykorzystania pomysłów kolegów w codziennej pracy. Zgodnie stwierdzono, że wszystkie działania w archiwach, szczególnie edukacyjne, są możliwe tylko przy zaangażowaniu pracowników i wsparciu dyrekcji. Jedną z najważniejszych opinii dotyczyła istnienia Forum Edukatorów Archiwalnych. Zebrani zgodnie stwierdzili, że jest ono wspaniałą inicjatywą, dzięki której osoby zajmujące się w Polsce edukacją archiwalną mogą się poznać, wymieniać pomysły, uwagi, rozpoczynać współpracę. Owocną i długą dyskusję zakończyli założyciele Forum, zapraszając na kolejne spotkanie we wrześniu 2017 r., podczas VII Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich w Kielcach.

